

TLAČE 16. STOROČIA Z KNIŽNICE GRÓFA RUDOLFA CHOTEKA Z DOLNEJ KRUPEJ¹

Michaela SIBYLOVÁ

Abstract

The Chotek family, an old Bohemian noble family, acquired estates in Hungary in 1813, after the marriage of Herman Chotek (1786 – 1822) to Henrietta Brunsvik (1789 – 1857). Their son Rudolf Chotek the Elder (1822 – 1903) owned the exlibris which marks the books of the Chotek library from Dolná Krupá. The oldest books of this aristocratic library have been preserved in the collection of the University Library in Bratislava. These are thirteen prints of legal content, which were printed in the 16th century. The paper will deal not only with these prints, but also briefly with the history of the Chotek family and the history of the library. The library together with the theatre and the museum had a separate building and formed the cultural background of the castle in Dolna Krupa in the times of the Brunswick family as well as the Chotek family.

Keywords: aristocratic library, Rudolf Chotek, Dolná Krupá (Slovakia), 16th century prints

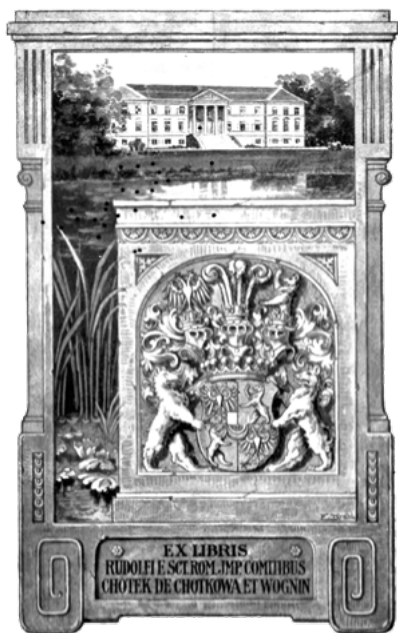
Abstrakt

Chotekovci, starý český šľachtický rod, získali majetky v Uhorsku v roku 1813 po sobáši Hermana Choteka (1786 – 1822) s Henrietou Brunsvikovou (1789 – 1857). Ich syn Rudolf Chotek starší (1822 – 1903) dal vytvoriť exlibris, ktorým sú označené knihy Chotekovej knižnice z Dolnej Krupaj. Najstaršie knihy tejto šľachtickej knižnice sa zachovali vo fonde Univerzitnej knižnice v Bratislave. Ide o trinásť výtlačkov právnického obsahu, ktoré boli vytlačené v 16. storočí. Príspevok sa bude zaoberať nielen týmito tlačami, ale stručne aj históriou Chotekovcov a históriou knižnice. Knižnica spolu s divadlom a múzeom mali samostatnú budovu a tvorili kultúrne zázemie zámku v Dolnej Krupaj v časoch Brunsvickovcov, ale aj Chotekovcov.

Kľúčové slová: šľachtická knižnica, Rudolf Chotek, Dolná Krupá (Slovensko), tlače 16. storočia

¹ Štúdiá bola vypracovaná v rámci projektu APVV-22-0130 *Šľachtické knižnice 18. a 19. storočia na západnom a strednom Slovensku*.

Šľachtická knižnica uhorskej vetvy Chotekovcov, starého českého šľachtického rodu, bola pôvodne uložená v kaštieli v Dolnej Krupej, v obci neďaleko Trnavy. Jediným priamym dokladom o jej existencii je heraldický exlibris v zachovaných knihách, ktorý navrhol nemecko-rakúsky grafik a heraldik Ernst Krahl (1858 – 1926), od roku 1891 cisársko-kráľovský maliar erbov pôsobiaci vo Viedni. V exlibrise dominuje erb Chotekovcov, v dolnej časti doplnený textom: „*Ex Libris Rudolphi E. Sct. Rom. Imp. Comitibus Chotek De Chotkowa Et Wognin.*“ A keďže meno Rudolf bolo v tomto rode frekventované, určiť správneho vlastníka exlibrisu je náročné. Komplikovala to aj nesprávna identifikácia budovy v hornej časti exlibrisu, ktorá sa zamieňala so zámkom v Kačinej, sídlom tohto rodu v Čechách, ktoré je známe rozsiahlou rodovou knižnicou.² Na exlibrise je však zobrazený kaštieľ v Dolnej Krupej, preto treba majiteľa exlibrisu hľadať v uhorskej vetve roku Chotek. Existovali však dvaja nositelia tohto mena, ktorým možno exlibris pripísať: Rudolf Chotek st. (1822 – 1903) a jeho syn Rudolf Chotek ml. (1870 – 1921). Exlibris nie je datovaný, takže až výskum dejín tejto knižnice nám dá odpoveď na otázku, ktorému z nich exlibris naozaj patril. Domnievame sa, že exlibris si dal zhotoviť gróf Rudolf Chotek st., ktorý spravoval dolnokrupské panstvo 50 rokov, počas ktorých zažíval kaštieľ aj celé panstvo veľmi úspešné obdobie.³

Obr. 1. Heraldický exlibris chotekovskej knižnice z Dolnej Krupej

² BERNHARD, Peter. *Historische heraldische Exlibris* (13) [online]. [cit. 2024-04-16]. Dostupné z: <http://www.welt-der-wappen.de/Heraldik/seiten/exlibris13.htm>
Moravská zemská knihovna chybně označuje za vlastníka tohto exlibrisu Rudolfa Karla Choteka (1832 – 1894). [online]. [cit.2024-04-30]. Dostupné z: <https://www.historickefondy.cz/Record/cbvk.0752615>. [

³ Rudolfa Choteka st. identifikuje ako vlastníka tohto exlibrisu aj databáza *Provenio*. [online]. [cit.2024-04-30]. Dostupné z: <https://provenio.cz/records/6e0417b1-a360-4114-a956-eb88ba9d92c7>

Dolnokrupskí Chotekovci, Rudolf st. (1822 – 1903) a jeho syn Rudolf ml. (1870 – 1921)

Uhorskú vetvu Chotekovcov založil Herman Chotek (1786 – 1822), ktorý sa v roku 1813 zosobánil s Henrietou Brunšvikovou (1789 – 1857). Brunšvikovci vlastnili panstvo Dolná Krupá na Slovensku, ako aj panstvá Futog a Čerevič v Srbsku.⁴ Tieto panstvá prevzal Hermanov syn, Rudolf Chotek st. v roku 1853, čím sa oficiálne stali majetkom Chotekovcov.

Rudolf Chotek st. sa narodil 12. februára 1822. Vychovávali ho len matka a stará matka, keďže otec v apríli 1822 zomrel. Študoval na gymnáziách v Trnave a v Pešti. Na univerzite v Pešti absolvoval štúdium práva. V roku 1862 sa vo Viedni oženil s grófkou Máriou Khevenhüller-Metschovou (1838 – 1892). Mali spolu štyri deti, z ktorých sa dospelosti dožili dcéry Henrieta a Gabriela a jediný syn Rudolf ml. (1870 – 1921). Rudolf Chotek st. zastával v Uhorsku významné funkcie, bol cisársko-kráľovským komorníkom, podnotárom Báčsko-Bodrockej župy a získal dedičné členstvo v Uhorskej panskej snemovni. Kvôli svojim povinnostiam veľa cestoval, hlavne do Viedne a Budína, ale venoval sa aj hospodáreniu na rodových majetkoch. Bol obľúbený medzi obyčajným ľudom svojho panstva, ktorých poznal po mene a rozprával sa s nimi krupským nárečím. Venoval sa aj charite, napr. v roku 1870 pri príležitosti narodenia jediného syna daroval značný finančný obnos chudobným. Za dobrovoľné sanitné služby, ktoré poskytol Rádu nemeckých rytierov bol v roku 1898 vyznamenaný princom Eugenom Habsburským, posledným svetským veľmajstrom Rádu nemeckých rytierov. Aktívne sa zaujímal o históriu rodu a dejiny kaštieľa a do rodinného archívu umožnil prístup historikovi a cirkevnému hodnostárovi šľachtického pôvodu Pavlovi Jedličkovi (1844 – 1917). Ním napísané najstaršie dejiny kaštieľa a obce vyšli knižne v roku 1891 v knihe *Kiskárpáti emlékek II. (Malokarpatské pamiatky)*.⁵ Rudolf Chotek st. zomrel ako 81-ročný v decembri 1903. Celý rodový majetok zdedil jediný syn Rudolf ml. (1870 – 1921), ktorý takmer celý život prežil v Dolnej Krupej. V roku 1895 sa oženil s grófkou Irmou Rádayovou (1871 – 1945), ktorá bola dcérou bývalého ministra obrany Gedeona Rádaya. Irma ako predstaviteľka vysokopostavenej maďarskej šľachty zaviedla v dolnokrupskom panstve silnú maďarizáciu. Rudolf ml. nebol takým dobrým hospodárom ako jeho otec a panstvo začalo postupne upadať. Keď v roku 1921 bezdetný zomrel, vymreli ním dolnokrupskí Chotekovci po meči. Dedičkami sa stali Rudolfove netere, dcéry jeho sestry Gabriely.

⁴ Pre viac informácií o rode Brunšvik pozri: RISTOVSKÁ, Radoslava. Brunšvikovci a ich život v Dolnej Krupej. In: *Historické rozhľady* VII/2012. Kraków: Towarzystwo Słowaków w Polsce, 2012, s. 49-72; PETRÁŠ, Stanislav. *Kaštieľ Dolná Krupá (1749 – 1999)*. Dolná Krupá: Obecný úrad, 1999, s. 75-92.

⁵ JEDLIČKA, Pavol. *Kiskárpáti emlékek, Éleskötöl – Vágujhelyig*. Eger: Érseki Lyceumi Könyvnyomdában, 1891. [online]. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: https://real-cod.mtak.hu/5581/7/CsaladHely_MonografiaMegye_KiskarpatiEmlekek_2.pdf

Obr. 2. Rudolf Chotek st. (1822 – 1903)⁶

Obr. 3. Rudolf Chotek ml. (1870 – 1921)⁷

Kaštieľ v Dolnej Krupej a chotekovská knižnica

Kaštieľ v Dolnej Krupej patriaci medzi najkrajšie vidiecke klasicistické kaštiele na Slovensku sa pýšil bohatstvom umeleckých zbierok už v časoch, keď ho obývali predchádzajúci majitelia Brunšvikovci. V zbierke starožitností nechýbali ani knihy. Tieto zbierky boli pôvodne umiestnené v salónoch kaštiela, aby reprezentovali spoločenské postavenie a umelecký vkus majiteľov. Neskôr boli z kapacitných dôvodov sústredené do samostatnej budovy, ktorá už dnes neexistuje. Určenie pôvodnej lokácie tejto budovy je komplikované, staršie literárne pramene ju situovali do budovy spoločnej alebo susediacej s divadlom. A keďže pri kaštieli existovali dve budovy, dochádzalo k zámene a nesprávnym určeniam. Najnovší výskum Stanislava Petráša vylučil, že by knižnicou bola poschodová budova hneď pri kaštieli a lokalizoval ju do budovy, ktorá je na plánoch označovaná termínom Kammergebäude.⁸ Išlo o objekt určený na uchovávanie zbierkových predmetov, v suteréne ktorého bola ľadovňa. Budova bola postavená v rokoch 1817 – 1818. Počas rekonštrukcie neďalekej budovy divadla v roku 1819 sa budovy prepojili a navonok vytvorili jeden celok. Takto zadefinované určenie polohy knižnice zodpovedá aj zmienke historika a cirkevného hodnostára Pavla Jedličku: „V prístavbe pri divadle je významná knižnica kaštiela, ktorá predtým patrila Brunšvikovcom.“⁹ Tento výrok z roku 1891 je najstaršou zmienkou o knižnici.

⁶ Zdroj obrázka: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/ab/Rudolf_Chotek_%281822-1923%29.jpg/1200px-Rudolf_Chotek_%281822-1923%29.jpg [cit. 2024-05-07].

⁷ Zdroj obrázka: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/74/Rudolf_II._Chotek.jpg [cit. 2024-05-07].

⁸ PETRÁŠ, Stanislav. Kaštieľske divadlo a divadelné predstavenia šľachty v Dolnej Krupej. In: *Vplyv šľachtických rodov na európske kultúrne dedičstvo*. Bratislava: Slovenské národné múzeum – Hudobné múzeum, 2022, s. 151-178. ISBN 9788080605346.

⁹ JEDLIČKA, odk. 5, s. 168.

Objekt divadla a knižnice spojenej s múzeom sa nezachoval. Na začiatku 20. storočia málo využívané budovy chátrajú a časť divadla bola v roku 1937 zbúraná bez povolenia. Hoci bolo búranie zastavené a vtedajší pamiatkový ústav žiadal zachovanie, poškodená stavba bola na konci 40. rokov 20. storočia zdemolovaná. Osud kníh a zbierok múzea okolo roku 1937 nepoznáme. Museli byť presťahované späť do kaštiela alebo snáď do poschodovej budovy hneď pri kaštieli, ktorá sa zamieňala s knižnicou. Knihy navždy opustili priestory kaštiela o desať rokov. Majetok posledných potomkov Chotekovcov, rodiny Pallavicini, bol po skončení 2. svetovej vojny zoštatnený a knihy, ktoré zostali po vyrabovaní kaštiela boli v máji 1947 odvezené na dvakrát do Bratislavy.¹⁰ Išlo o 3 200 kníh, ktoré skončili v Univerzitnej knižnici v Bratislave a v Múzeu Červený Kameň.¹¹ 400 kníh bolo z kaštiela odvezených ešte v septembri 1945.¹² 1. septembra 1945 prišiel Jaroslav Dubnický (Honza), prednosta Odboru pre ochranu pamiatok na Povereníctve školstva a osvety do Dolnej Krupej po majetok odcudzený z kaštiela. Okrem 400 kníh, dvoch rytín a 42 obrazov mu miestni odovzdali aj časť rodinného archívu Chotekovcov.¹³

Zachované tlače 16. storočia z chotekovskej knižnice

Medzi chotekovskými knihami zachovanými v Univerzitnej knižnici v Bratislave (ďalej UKB) sú najstaršími knihy vytlačené v 16. storočí v počte 13 titulov. Nepochybujeme, že sa v tejto šľachtickej knižnici pôvodne nachádzali aj inkunábuly, hoci doteraz nemáme o tom doklad. Mohli byť odnesené poslednými majiteľmi, alebo sa stali predmetom povojnového rabovania.

Väčšina tlačí zo 16. storočia je právnického obsahu a pochádzajú z nemeckých, francúzskych a talianskych oficín. V konvolúte sa nachádza aj jedna tlač zo 17. storočia, ktorú sme tiež zaradili do analýzy. Právnické tlače chotekovskej knižnice sa venujú právu súkromnému, verejnému aj cirkevnému. Nachádzajú sa medzi nimi aj dve učebnice práva od talianskych univerzitných profesorov. Na pokročilú právnu výučbu sa používali Justiniánske Digesta (Pandekta), ktorých odprednášané komentáre vychádzali potom tlačou. O vytlačenie prednášok Mariana Socciniho ml. (1482 – 1556), pôsobiaceho na univerzitách v Siene, Padove a Bologni, sa postaral jeho syn a Chotekovci vlastnili prvé vydanie z roku 1566, vytlačené v Benátkach.¹⁴ Aj iný slávny taliansky právnik Giasone del Maino (1435 – 1519), ktorý prednášal na univerzite v Pavii, zanechal univerzitné prednášky, ktoré s poznámkami mladšieho talianskeho právnika Giovanna

¹⁰ Archív Pamiatkového úradu SR, fond: Povereníctvo pre školstvo a národnú osvetu – pamiatkové oddelenie 1945 – 1948, Dolná Krupá – kaštieľ, krabica č. 30, Zápisnica z 14. mája 1947 a zápisnica zo 16. mája 1947 o prevzatí predmetov z majetku gr. Pallaviciniho z Dolnej Krupej.

¹¹ O osudoch šľachtických knižníc zo západného Slovenska po roku 1945 pozri: KUJOVIČOVÁ, Michaela. Osudy šľachtických knižníc vo fonde UKB – knižnica Pálfiocov z hradu Červený Kameň. In: *Studia Bibliographica Posoniensia 2006*. Bratislava: Univerzitná knižnica v Bratislave, 2006, s. 108-118. ISBN 80-85170-97-3.

¹² Archív Pamiatkového úradu SR, odk. 9, Zápisnica o prevzatí predmetov z majetku bývalého majiteľa gr. Pallaviciniho z 1. 9. 1945.

¹³ VÁROŠ, Milan. *Stratené slovenské poklady (1) : Osudy umeleckých pamiatok šľachty a panovníkov*. Martin: Matica slovenská, 2006, s. 160. ISBN 8070908173.

¹⁴ SOCCINI, Mariano ml. *Commentaria cum profundissima, tum fructuosissima in quatuor lectura uesperinas*. [Venetiis: Apud Franciscum Franciscium. Senensem, 1566]. – Sign. UKB 25.B.2234.

Francesca Porporata (1484 – 1544) vydal a vytláčil lyonský tlačiar Thomas Bertheau.¹⁵ Do skupiny najstarších talianskych univerzitných profesorov práv patria Alexander de Imola a Pietro Paolo Parisio. V knižnici Chotekovcov sa nachádzali ich „consilia“, čiže právnické posudky na rôzne oblasti občianskeho a cirkevného práva, ktoré si vyžadovala neprehľadná právna situácia. Rozsiahle *Consilia* Alexandra de Imola (cca 1424 – 1477) v lyonskom vydaní z roku 1585 mali osem častí, keďže išlo o komentované vydanie aj so životopisom autora od N. A. Gravazia.¹⁶ Aj Pietro Paolo Parisio (1473 – 1545), profesor práva v Bologni a Padove, spojil pedagogické povolanie s poradenskou činnosťou, výsledkom ktorej bolo dvojdielne vydanie *Consilii* (Benátky 1570).¹⁷ Opakujúce sa sťažnosti na neprehľadnú právnu situáciu v Sasku podnietili saského kurfirsta Augusta, aby si koncom 60. rokov 16. storočia vyžiadal expertízy od právnických fakúlt v Lipsku a Wittenbergu. Autorom lipského posudku bol saský právnik Jakob Thoming (1524 – 1576) a za wittenberskú univerzitu posudzovali Johann Schneidewein (1519 – 1568) a Matthias Wesenbeck (1531 – 1586). Táto modernizácia saského práva, ktorou sa zjednotil výkon súdnictva v Sasku vyšla tlačou prvýkrát v roku 1599.¹⁸ V chotekovskej knižnici sa zachovali aj súbory rozhodnutí najvyšších súdov. Dokladajú to dve tlače. Rozhodnutia najvyššieho súdu Portugalského kráľovstva obsahuje dielo najvýznamnejšieho portugalského právnika Antonia de Gama (1520 – 1604) *Decisiones Supremi Senatus Regni Lusitaniae*.¹⁹ Taliansky právnik Gaspare Antonio Tesaurio (1563 – 1617/28?) zostavil zbierku rozhodnutí najvyššieho súdu v Piemonte, kde pôsobil ako sudca.²⁰ Jeho *Quaestionum forensium libri* majú štyri časti a Chotekovci vlastnili turínske vydanie z roku 1655, ktoré je zviazané v konvolúte s právnickou tlačou zo 16. storočia. Táto tlač obsahuje diela o poručníkoch sirôt a o užívacom práve vdov od dvoch právnikov: Joosta de Damhouder (1507 – 1581) a Borgnina Cavalcaniho (1530 – 1607), ktoré už predtým vyšli samostatne. O spoločné frankfurtské vydanie z roku 1586 sa postaral frankoflámsky právnik Francois Modius (1556 – 1597).²¹ Dedičskému právu sa venuje spis francúzskeho právnika Etienna Ranchina (? – 1587?) z roku 1582.²² Nemeckú právnickú literatúru v chotekovskej knižnici zastupujú diela Andreasa Pernedera (1500 – 1543) a Johanna Sicharda (1499 – 1552). Pernederovo dielo z roku 1581 prináša

¹⁵ MAINO, Giasone del. *Prima super Infortiatio*. Lvgdvni: per Thomam Bertheau, 1546. – Sign. UKB 25.A.416.

¹⁶ ALEXANDER DE IMOLA. *Consiliorvm ... liber quintus – septimus*. Lvgdvni: [Compagnie des Libraires], 1585. – Sign. UKB 25.A.486.

¹⁷ PARISIO, Pietro Paolo. *Prima pars consiliorum*. Venetiis: Apud Nicolaum Beuilacquam, & socios, 1570. – Sign. UKB 25.A.411.

¹⁸ ILLUSTRÉS, aureae, ... *Quaestionum Variarum Apud Iuris Utriusque Interpretes Controversarum Decisiones & Discussiones*. Francofurti ad Moenvm: Johannes Spiessius; Sump. J. T. Schönwetterus, 1599. – Sign. UKB 25.B.1041.

¹⁹ GAMA, Antonio de. *Decisionum Supremi Senatus Regni Lusitaniae*. In nobili Francofurti: Cura et studio musarum Novenarum Paltheniani, 1599. – Sign. UKB 25.A.2291.

²⁰ TESAURIO, Gaspare Antonio. *Quaestionum forensium libri quatuor*. Augustae Taurinorum: Sump. A. F. Caualerij, 1655. – Sign. UKB 25.A.1294.

²¹ DAMHOUDER, Joost de. *Patrocinium pupillarum et viduarum novum*. Francofurti: imp. Sigism. Feirabendij, 1586. – Sign. UKB 25.A.1294 – 1. priv.

²² RANCHIN, Etienne. *Continuatio repetitionis cap. Raynutius*. Lvgdvni: Bartholomaeus Vincentius, 1582. – Sign. UKB 25.A.2291 – 1. priv.

jazykovo nemeckú aktualizáciu práva súkromného, procesného, feudálneho a trestného.²³ Perneder, mestský prokurátor a podsudca dvorského súdu v Mníchove, čerpal z Justinianových zákonov, do ktorých vkladal nemecké právne normy. *Responsa Iuris* od J. Sicharda, profesora práva v Tübingene, rozoberajú otázky trestného, feudálneho, manželského a dedičského práva a majú formu „responz“ – právnych expertíz.²⁴ Cirkevnému právu sa venuje jediné dielo *Repetitionvm in Vniuersas fere Iuris Canonici partes*, ktoré vyšlo anonymne v Benátkach v roku 1587.²⁵

Výnimočným exemplárom chotekovskej knižnice je konvolút dvoch tlačí, ktorý pôvodne patril českému šľachticovi a slávnemu bibliofilovi Petrovi Vokovi z Rožmberka (1539 – 1611). Dokladá to medirytinový heraldický exlibris s jazdeckým portrétom a datovaný rokom 1609. Táto kniha musela opustiť slávnú rožmberskú knižnicu ešte skôr ako sa jej v roku 1647 počas tridsaťročnej vojny zmocnilo švédske vojsko počas lúpežného prepadnutia Prahy a odnieslo si ju ako vojnovú korisť. S približne 11 000 zväzkami kníh bola rožmberská knižnica najväčšou českou predbielohorskou knižnicou a jednou z najväčších šľachtických knižníc 16. storočia. Z jej fondu sa zachovalo nie viac ako 10 % kníh. Jednou zo zachovaných je aj náš konvolút, ktorý do roku 1593 patril rožmberskému alchymistovi Antonínovi Michaelovi z Ebbersbachu,²⁶ poverenému výrobou elixíru mladosti pre Viléma z Rožmberka. Prvá tlač konvolútu priblížila dobovému čitateľovi tajomnú severnú Európu. Ide o dielo švédskeho historika a arcibiskupa Olausu Magnusa, ktoré obsahuje aj jednu z prvých máp severnej Európy.²⁷ Kniha bohatá na ilustrácie opisuje životný štýl Severanov, ich zvyky, vzťah k prírode a severské legendy. Druhá tlač konvolútu obsahuje kroniku Meissenska od zakladateľa saskej historiografie Petra Weißeheho (Albinus 1543 – 1598).²⁸ Dvojzväzková kronika vyšla v roku 1590 ako dotlač a okrem histórie ilustrovanej erbami a portrétmi šľachty obsahuje aj informácie o saskom a európskom baníctve.

Z posesorského hľadiska musíme konštatovať, že ani v jednej zo skúmaných tlačí nie sú vlastnícke záznamy Brunšvikovcov, bývalých majiteľov panstva Dolná Krupá. Z predchádzajúcich vlastníkov poznáme majiteľa šiestich právnických kníh, baróna Johanna Baptistu Wensera, a to na základe jeho heraldického exlibrisu, pričom tri knihy vlastnil pred ním Georg Harrer. Z nedatovaného rukopisného záznamu Harrera vieme, že bol právnikom a advokátom v Burghausene.²⁹ Jeho knihy získal J. B. Wenser, cisársky

²³ PERNEDER, Andreas. *Institvtiones, Auszug und anzaigung etlicher geschriebenen Keyserlichen vnd dez H. Römischen Reichs Rechten*. Jngolstatt: in der Weissenhornischen Truckerey durch Wolffgang Eder, 1581. – Sign. UKB 25.B.2316.

²⁴ SICHARD, Johannes. *Responsa iuris*. Francofvrti ad Moenvm: Joannes Spiesius; sumpt. Johannes Theobaldus Schönwetterus, 1599. – Sign. UKB 25.B.1041 – 1. priv.

²⁵ REPETITIONVM *in univasas ferè Iuris Canonici partes, materiasq; sanè frequentiores, volumina sex*. Venetiis: Apud Iuntas, 1587. – Sign. UKB 25.A.419.

²⁶ Na titulnom liste je rukopisný exlibris: Ex libris M. Anthonij Michaelis ab Eberspach.

²⁷ MAGNUS, Olaus. *Historien der Mittmächtigen Länder*. Basel: in der Officin Heinrichpetrina, 1567. – Sign. UKB 25.B.2260.

²⁸ WEIßE, Peter. *Meisznische Land und Berg-Chronica*. Dresden: bey Gimel Bergen, 1590. – Sign. UKB 25.B.2260 – 1. priv.

²⁹ Ex libris Georgii Harrer Jurium Licentiati et Advocati Burkhus. Harrerovo miesto pôsobenia v Burghausene sme objavili na exlibrise chotekovských kníh zo 17. stor. so signatúrami UKB 25.B.2201, UKB 25.B.2301.

radca a vyslanec v Graubündene. Graubünden leží v juhovýchodnej časti Švajčiarska na hraniciach s Talianskom, Rakúskom a Lichtenšteinskom a Habsburgovci tam vlastnili panstvo Rätzüns, kde bol Wenser správcom. Z Wenseroveho vyslaneckého pôsobenia sa zachovalo desať tlačených správ z rokov 1706 – 1707 a 1727, týkajúcich sa obchodných a dopravných vzťahov medzi konfederáciou Troch líg a cisárom.³⁰ Keďže Wenser zomrel v roku 1731 vo Viedni je veľmi pravdepodobné, že knihy jeho knižnice sa dostali do knižnice kaštieľa v Dolnej Krupej ešte za Brunšvikovcov.

Hoci nami predstavená najstaršia časť chotekovskej knižnice v počte 14 titulov nereprezentuje dostatočne danú knižnicu, ide o prvú štúdiu o tejto knižnici vôbec. Knižnica spoločne s divadlom a múzeom tvorili kultúrne zázemie dolnokrupskej rezidencie. O pôvodnom rozsahu knižnice nás neinformujú dobové katalógy ani iné pramene. Na základe zápisníc o zaistení chotekovskej knižnice z rokov 1945 a 1947, uložených v Archíve Pamiatkového úradu SR vieme, že obsahovala minimálne 3 200 kníh. Dnes sa väčšina zachovaných kníh nachádza v Univerzitetnej knižnici v Bratislave. Okrem najstarších tlačí spomenutých v tomto príspevku sa nám podarilo objaviť vo fonde UKB ďalších 230 titulov zo 17. – 19. storočia a náš výskum bude pokračovať ďalej.

³⁰ Bibliografické záznamy týchto správ sú dostupné z: https://www.opac.gr.ch/discovery/search?query=any,contains,wensser,%20johann%20baptista&tab=LibraryCatalog&search_scope=MyInstitution&vid=41BGR_INST:41BGR_V1&offset=0[cit.2024-4-30].

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Pramene

Archív Pamiatkového úradu SR, fond Povereníctvo pre školstvo a národnú osvetu – pamiatkové oddelenie 1945 – 1948.

ALEXANDER DE IMOLA. *Consiliorvm ... liber quintus – septimus*. Lvgdvni: [Compagnie des Libraires], 1585. – Sign. UKB 25.A.486

DAMHOUDER, Joost de. *Patrocinium pupillorum et viduarum novum*. Francofurti: imp. Sigism. Feirabendij, 1586. – Sign. UKB 25.A.1294 – 1. priv.

GAMA, Antonio de. *Decisionum Supremi Senatus Regni Lusitaniae*. In nobili Francofurti: Cura et studio musarum Novenarum Paltheniani, 1599. – Sign. UKB 25.A.2291.

ILLUSTRES, aureae, ...*Qvaestionum Variarum Apud Iuris Utriusque Interpretes Controversarum Decisiones & Discussiones*. Francofvrti ad Moenvm: Johannes Spiessius; Sumpt. J. T. Schönwetterus, 1599. – Sign. UKB 25.B.1041.

MAGNUS, Olaus. *Historien der Mittnächtigen Länder*. Basel: in der Officin Heinrichpetrina, 1567. – Sign. UKB 25.B.2260.

MAINO, Giasone. *Prima super Infortiato*. Lvgdvni: per Thomam Bertheau, 1546. – Sign. UKB 25.A.416.

PARISIO, Pietro Paolo. *Prima pars consiliorum*. Venetiis: Apud Nicolaum Beuilacquam, & socios, 1570. – Sign. UKB 25.A.411.

PERNEDER, Andreas. *Institvtiones, Auszug und anzaigung etlicher geschriebenen Keyserlichen vnd desz H. Römischen Reichs Rechten*. Jngolstatt: in der Weissenhornischen Truckerrey durch Wolffgang Eder, 1581. – Sign. UKB 25.B.2316.

RANCHIN, Etienne. *Continuatio repetitionis cap. Raynutius*. Lvgdvni: Bartholomaeus Vincentius, 1582. – Sign. UKB 25.A.2291 – 1. priv.

REPETITIONVM in universas ferè Iuris Canonici partes, materiasq; sanè frequentiores, volumina sex. Venetiis: Apud Iuntas, 1587. – Sign. UKB 25.A.419.

SICHARD, Johannes. *Responsa iuris*. Francofvrti ad Moenvm: Joannes Spiesius; sumpt. Johannes Theobaldus Schönwetterus, 1599. – Sign. UKB 25.B.1041 – 1. priv.

SOCCINI, Mariano ml. *Commentaria cum profundissima, tum fructuosissima in quatuor lectura uespertinas*. [Venetiis: Apud Franciscum Franciscium. Senensem, 1566]. – Sign. UKB 25.B.2234.

TESAURO, Gaspare Antonio. *Qvaestionum forensium libri quatuor*. Augustae Taurinorum: Sumpt. A. F. Caualerij, 1655. – Sign. UKB 25.A.1294.

WEIßE, Peter. *Meisznische Land und Berg-Chronica*. – Dreszden: bey Gimel Bergen, 1590. – Sign. UKB 25.B.2260 – 1. priv.

Literatúra

BERNHARD, Peter. *Historische heraldische Exlibris (13)*. [online]. [cit. 2024-04-16]. Dostupné z: <http://www.welt-der-wappen.de/Heraldik/seiten/exlibris13.htm>.

- JEDLIČKA, Pavol. *Kiskárpáti emlékek, Éleskőtöl - Vágujhelyig*. [online]. Eger: Érseki Lyceumi Könyvnyomdában, 1891. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: https://real-eod.mtak.hu/5581/7/CsaladHely_MonografiaMegye_KiskarpatiEmlekek_2.pdf
- KUJOVIČOVÁ, Michaela. Osudy šľachtických knižníc vo fonde UKB – knižnica Pálfiovcov z hradu Červený Kameň. In: *Studia Bibliographica Posoniensia 2006*. Bratislava: Univerzitná knižnica v Bratislave, 2006, s. 108-118. ISBN 80-85170-97-3.
- PETRÁŠ, Stanislav. Kaštielske divadlo a divadelné predstavenia šľachty v Dolnej Krupej. In: *Vplyv šľachtických rodov na európske kultúrne dedičstvo*. Bratislava: Slovenské národné múzeum – Hudobné múzeum, 2022, s. 151-178. ISBN 978-80-8060-534-6.
- PETRÁŠ, Stanislav. *Kaštieľ Dolná Krupá (1749 – 1999)*. Dolná Krupá: Obecný úrad, 1999. ISBN 80-968141-5-X.
- RISTOVSKÁ, Radoslava. Brunšvikovci a ich život v Dolnej Krupej. In: *Historické rozhľady*. Roč. VII. Kraków: Towarzystwo Słowaków w Polsce, 2012, s. 49-72. ISBN 978-83-7490-478-0.
- RISTOVSKÁ, Radoslava. *Druhá polovica 19. storočia v hospodárskych dejinách dolnokrupského veľkostatku*. Trnava: Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2019. ISBN 978-83-8111-153-9.
- RISTOVSKÁ, Radoslava. Panstvo Dolná Krupá a jeho majetky v druhej polovici 19. storočia. In: *Studia Historica Tyrnaviensia XIX*. Kraków: Towarzystwo Słowaków w Polsce, Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2017, s. 266-279. ISBN 978-83-8111-013-6.
- RISTOVSKÁ, Radoslava. Rudolf Chotek I. a rod Chotekovcov v Dolnej Krupej. In: *Studia doctoralia tyrnaviensia*. Kraków: Towarzystwo Słowaków w Polsce, Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2012, s. 177-195. ISBN 978-83-7490-484-1.
- VÁROŠ, Milan. *Stratené slovenské poklady (1) : Osudy umeleckých pamiatok šľachty a panovníkov*. Martin: Matica slovenská, 2006. ISBN 8070908173.
- VESELÁ, Lenka. *Knihy na dvorě Rožmberků*. Praha: Knihovna Akademie věd ČR, Scriptorium, 2005. ISBN 80-86675-06-8 (KNAV ČR), 80-86197-60-3 (Scriptorium). [online]. [cit. 2024-04-30]. Dostupné z: <https://kramerius.lib.cas.cz/view/uuid:7471538a-bbff-4901-b62a-a5c5f7610329?page=uuid:fff69757-71a3-4245-b873-b39863638da9e>

Mgr. Michaela Sibyllová, PhD.

Univerzitná knižnica v Bratislave,
Michalská 1, Bratislava 814 17
michaela.sibyllova@ulib.sk

Autorka pracuje v Kabinete rukopisov, starých a vzácných tlačí. Dlhodobo sa venuje výskumu a bibliografickému spracovaniu tlačí 16. storočia. V rámci úlohy Generálnej katalóg tlačí 16. storočia zachovaných na území Slovenska vydala *Tlače 16. storočia v Univerzitnej knižnici v Bratislave*. Svoje výskumné aktivity zameriava na dejiny knižnej kultúry v 16. – 17. storočí na území Slovenska a na dejiny šľachtických knižníc.